

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์ และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ศุภนิมิตในจังหวัดแพร่ ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ จากสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต 2 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไผ่โตน จำกัด และสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด จำนวนประชากรสมาชิกสหกรณ์จากทั้งสองแห่งรวมทั้งสิ้น 1,133 คน จำนวนประชากรเจ้าหน้าที่สหกรณ์จากทั้งสองแห่ง รวม 4 คน สุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวน 178 คน เก็บข้อมูลได้ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 84.27 ส่วนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ศึกษาจากประชากรเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2 ชุด ชุดที่ 1 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์ และชุดที่ 2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบไคสแควร์ (χ^2 -test) และสถิติทดสอบที (t-test) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน ชั้นปฏิบัติการกิจกรรม ชั้นประเมินผล และชั้นรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นวางแผนในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X} = 2.39$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลางในการเสนอแนะความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการประชุม ($\bar{X} = 2.07$ และ 2.04 ตามลำดับ) นอกนั้นสมาชิกมีส่วนร่วมมาก

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นปฏิบัติการ ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 2.29$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมมากในเรื่องได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ชักชวนเพื่อนบ้านร่วมกับสหกรณ์ให้เข้าร่วมได้ชักชวน หรือโน้มน้าวให้สมาชิก สหกรณ์มาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ และได้มีส่วนร่วมลงทุนเป็นหุ้น หรือออมทรัพย์ ไว้กับสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.49, 2.41$ และ 2.85 ตามลำดับ) นอกนั้นสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นประเมินผลในภาพรวมแล้ว สมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 1.92$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลางทุกประเด็น ($\bar{X} = 1.71-2.03$)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นรับผลประโยชน์ ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมมากในเรื่องได้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.55$) นอกนั้นสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ระหว่างสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไฟโตน จำกัด กับ สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด พบว่าสมาชิกจากทั้งสองแห่งมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและการมีส่วนร่วมชั้นประชุมวางแผนปฏิบัติการ ประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

5.1.2 ปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา

กลุ่มตัวอย่างสมาชิกร้อยละ 64.70 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไฟโตน จำกัด นอกนั้นร้อยละ 35.30 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.00 อายุเฉลี่ย 42.30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 6 ปีที่ 7 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 72.70 มีตำแหน่งทางสังคม คือ เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 5.30 ส่วนความคิดเห็นต่อสหกรณ์นั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าตัวสมาชิกเองเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกตั้งกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 98.70 และมีบทบาทในการแก้ไขข้อระเบียบบังคับของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 เห็นว่ามูลนิธิมีบทบาทในการก่อตั้งสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 และเห็นว่าทุกฝ่ายมีบทบาทร่วมกันในการตัดสินใจด้านการผลิตสินค้า คิดเป็นร้อยละ 74.00 ทุกฝ่ายเป็นเจ้าของสหกรณ์ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และทุกฝ่ายมีบทบาทร่วมกันในการทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 65.30

กลุ่มตัวอย่างสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีในช่วง 25,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับปานกลาง หรือไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/ปี คิดเป็น

ร้อยละ 54.00 และต้องการเข้าร่วมมากหรือทุกครั้งที่มีกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 42.00 มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมปานกลาง คือ ร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ 4-10 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 56.70

นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกมีความคาดหวังในภาพรวมในระดับมาก ต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.54$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความคาดหวังปานกลางในเรื่องสมาชิกควรมีฐานะดีขึ้นจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ($\bar{X} = 2.28$) และสมาชิกควรมีความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างชำนาญหลังจากได้รับการฝึกอบรมทางด้าน การเกษตรกับสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ($\bar{X} = 2.25$) อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับมากทั้งในภาพรวม ($\bar{X} = 2.63$) และในรายละเอียดของการร่วมประสานงานกับสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ($\bar{X} = 2.56-2.69$)

5.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์

1) ปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วม

ปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคลที่ทดสอบความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งทางสังคม

ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่าปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทดสอบความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ประกอบด้วย รายได้ครอบครัวต่อปี ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3) ปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยา

ปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยาที่ทดสอบความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ประกอบด้วย ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์ และความพึงพอใจในการเข้าร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่

ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ศุภนิมิตในจังหวัดแพร่

1) ความเห็นของสมาชิก

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ที่มีความสำคัญในลำดับต้น ในความเห็นของสมาชิก ได้แก่ สถานที่ตั้งในการดำเนินงานคับแคบ โดยสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 27.30 ประชาชนมีความเข้าใจระบบสหกรณ์และวิธีดำเนินงานค่อนข้างน้อยเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 20.70 และปัญหาขาดยานพาหนะในการขนส่งสินค้า สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 18.00 และเห็นว่ามีความสำคัญรองลงมาเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 20.70

นอกจากนี้พบว่าสมาชิกยังขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน เนื่องจากเห็นว่ามิคณะกรรมการอยู่แล้ว

2) ความเห็นของเจ้าหน้าที่

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ที่มีความสำคัญในลำดับต้น ในความเห็นของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ คณะกรรมการยังไม่เข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนเอง เจ้าหน้าที่ 3 ใน 4 คน เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก ปัญหาขาดยานพาหนะในการขนส่งสินค้า รวมทั้งปัญหาขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานเนื่องจากเงินทุนหมุนเวียนน้อย เจ้าหน้าที่ 2 ใน 4 คน เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับสอง และ 1 ใน 4 คน เห็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับสาม ปัญหาขาดบุคลากรด้านการตลาด เจ้าหน้าที่ 1 ใน 4 คน เป็นว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก นอกนั้นเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญลำดับรอง ๆ ลงมาเป็นลำดับสามและลำดับสี่

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

1. ปัญหาในสหกรณ์ทั้งสองแห่ง

1.1 ปัญหาความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีทั้งงานประจำ ในองค์กร ควบคู่กับงานส่งเสริมสหกรณ์

1.2 มุลนิธิยังขาดการสนับสนุนงานพัฒนาสหกรณ์การเกษตรอย่างจริงจัง

1.3 ปัญหาการประสานงานระหว่างมูลนิธิกับสหกรณ์

1.4 ปัญหานโยบายของมูลนิธิขาดความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง หรือขัดต่อข้อบังคับหรือระเบียบของสหกรณ์

2. ปัญหาของสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด คือ ขาดงบประมาณ

ในการอบรมแนวคิดสหกรณ์ให้แก่สมาชิก

3. ปัญหาของสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไฟโทน จำกัด คือ การติดต่อสื่อสารไม่สะดวก

4. ข้อเสนอแนะต่อมูลนิธิ คือ

4.1 มูลนิธิควรสร้างความใจที่ถูกต้องและชัดเจนให้แก่ทีมงานของมูลนิธิเกี่ยวกับนโยบายงานส่งเสริมสหกรณ์

4.2 ควรสนับสนุนงานด้านการส่งเสริมสหกรณ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4.3 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนการติดต่อประสานงานระหว่างมูลนิธิกับสหกรณ์ให้มากขึ้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ในการอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอโดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ตามลำดับ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่
3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่

5.2.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในภาพรวมของชั้นวางแผนในระดับมาก ส่วนในชั้นปฏิบัติการ ชั้นประเมินผล และชั้นรับผลประโยชน์ สมาชิกมีส่วนร่วมในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในขั้นตอนของการวางแผนนั้นจะอยู่ในช่วงของการประชุมประจำปี ซึ่งจะมีการประชุมใหญ่ โดยเรียกสมาชิกทั้งหมดมาเข้าร่วมการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการ ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมและรับทราบแนวนโยบาย ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ในปีงบประมาณต่อไป ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการวางแผนมาก ส่วนในชั้นปฏิบัติการ ชั้นประเมินผล และชั้นรับผลประโยชน์ สมาชิกมีส่วนร่วมในภาพรวมปานกลางนั้นก็เนื่องจากสมาชิกเห็นว่า มีคณะกรรมการที่คัดเลือกมาแล้วทำหน้าที่ประสานงานและดูแลผลประโยชน์ให้อยู่แล้วจึงทำให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นนี้ลดลงไป ประกอบกับสหกรณ์กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาทำให้มีกิจกรรมในสหกรณ์น้อย ส่งผลทำให้ชั้นรับผลประโยชน์อยู่ในช่วงปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมแต่ละขั้นตอนพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมชั้นวางแผนในภาพรวมระดับมาก แต่มีส่วนร่วมปานกลางในการเสนอแนะความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิด

ขึ้นระหว่างการประชุม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกในสหกรณ์ส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่าประมาณ ร้อยละ 72.67 ทำให้ความเข้าใจในระบบของสหกรณ์น้อยมากประกอบกับเป็นการทำงานเป็นกลุ่มถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับชาวบ้าน โดยเฉพาะที่กู้ยืมเงินจาก ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) และกองทุนหมู่บ้าน เพื่อมาลงทุนทำไร่หรือซื้อความสะดวกสบายให้แก่ตนเองและครอบครัวเท่านั้น ทำให้ระบบการรวมกลุ่มยังเป็นสิ่งที่ชาวบ้านยังต้องปรับตัวอีกมากพอสมควร สมาชิกมีส่วนร่วมขึ้นปฏิบัติกิจกรรมในภาพรวมระดับปานกลาง แต่มีส่วนร่วมมากในเรื่องการประชาสัมพันธ์ชักชวนเพื่อนบ้านร่วมกับสหกรณ์ให้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ และการร่วมลงทุนถือหุ้น หรือออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสหกรณ์ยังมีกิจกรรมให้สมาชิกร่วมกันปฏิบัติค่อนข้างน้อย เช่น สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไผ่โพน จำกัด มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในสหกรณ์ คือ การทำน้ำดื่มขาย และการผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งสมาชิกทั้งหมดไม่ต้องเข้ามาร่วมทำก็ได้ เพียงแต่รับวิธีการทำเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว จึงทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมปานกลางเท่านั้น แต่จะมีส่วนร่วมมากในการชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้ามาเป็นสมาชิกและร่วมลงทุนกับสหกรณ์ ให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนในการที่จะนำไปเป็นต้นทุนผลิตสินค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์มากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ณ ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไผ่โพน จำกัด และสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด เป็นสหกรณ์ที่กำลังเริ่มต้นพัฒนา ทำให้กิจกรรมที่กำลังทำอยู่นั้นอยู่ในช่วงของการทดลองว่าจะได้รับผลประโยชน์ในระดับใดบ้าง ดังนั้น ในช่วงนี้การรับผลประโยชน์ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในระยะยาวการเป็นสมาชิกของ สหกรณ์จะได้รับผลประโยชน์มาก เพราะสมาชิกจะมีอำนาจต่อรองในการซื้อขายสินค้ากับพ่อค้าโดยผ่านสหกรณ์ มีแหล่งเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น มีความรู้ความสามารถโดย สหกรณ์จัดหาวิทยากรและฝึกอบรมให้ มีเงินปันผลทุกสิ้นปี ฯลฯ อีกมากมายถ้าสหกรณ์เข้มแข็งขึ้น

ส่วนผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ระหว่างสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตห้วยโรง-ไผ่โพน จำกัด กับ สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเด่นชัย จำกัด พบว่าสมาชิกจากทั้งสองแห่งมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและการมีส่วนร่วมขึ้นประชุมวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม ประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ที่สมาชิกอาศัยอยู่นั้นมีความคล้ายคลึงกันทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ประกอบกับสมาชิกของสหกรณ์ทั้ง 2 แห่ง ประกอบอาชีพใกล้เคียงกัน คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และรับจ้างทั่วไป ทำให้ผลการวิจัยที่ได้มานั้นไม่แตกต่างกัน

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตในจังหวัดแพร่

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์ พบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ (2523) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอสันทรายและอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของผู้ให้ข้อมูลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาหลายประการ เช่น ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าพนักงาน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์ หลังจากที่ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับสหกรณ์ เช่น การได้รับสิทธิกู้เงินในวงเงินที่สูงขึ้น หรือสูงกว่าเพื่อนสมาชิกที่มาเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์น้อยครั้งกว่าตนเอง เป็นต้น

ส่วนผลการศึกษาที่พบว่า ประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกรียงศักดิ์ (2531) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ พบว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการมีประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสหกรณ์ของสมาชิกนั้นได้ประโยชน์มากมาย อันได้แก่ การได้รับข่าวสาร ความเคลื่อนไหว การอบรมความรู้ และกิจกรรมอื่นๆ จากทางสหกรณ์มากกว่าสมาชิกรายอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสหกรณ์มาก ก็จะทำให้สมาชิกมีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สหกรณ์ไปในทางเดียวกันด้วย

ในด้านความพึงพอใจในการเข้าร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ในการศึกษาคั้งนี้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ในขณะที่การศึกษาของ ศิริวรรณ (2523) เกรียงศักดิ์ (2531) และนงกาญจน์ (2531:91) พบว่า ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม ทั้งที่เป็นแม่บ้าน สมาชิกกลุ่มสหกรณ์ หรือชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ นอกจากความถี่ในการติดต่อแล้ว ความพึงพอใจในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง

ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์เช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกมีความพึงพอใจในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ จึงมีความถี่ในการเข้ามติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่และส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์มากเช่นกัน

5.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรสุกนิมิตในจังหวัดแพร่

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ในความเห็นของสมาชิก ได้แก่ สถานที่ตั้งในการดำเนินงานคับแคบ ประชาชนมีความเข้าใจระบบสหกรณ์และวิธีดำเนินงานค่อนข้างน้อย อันเนื่องมาจากขาดการประชาสัมพันธ์ และปัญหาขาดยานพาหนะในการขนส่งสินค้า นอกจากนี้ สมาชิกยังขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน เนื่องจากเห็นว่ามีคณะกรรมการอยู่แล้ว สาเหตุที่เกิดปัญหาเหล่านี้ อาจเนื่องมาจากสหกรณ์การเกษตรสุกนิมิตยังเป็นสหกรณ์ที่กำลังพัฒนาเพื่อไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต ทำให้หลายสิ่งหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นสถานที่อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการวางตัวในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับในสหกรณ์ ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร จึงทำให้สมาชิกมองสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งในระยะยาวหากสหกรณ์มีการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ ปัญหาเหล่านี้ก็จะหมดไป ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสหกรณ์ในความเห็นของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ปัญหาความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีทั้งงานประจำในองค์กร ควบคู่กับงานส่งเสริมสหกรณ์ มูลนิธิยังขาดการสนับสนุนงานพัฒนาสหกรณ์การเกษตรอย่างจริงจัง ปัญหาการประสานงานระหว่างมูลนิธิกับสหกรณ์ และปัญหานโยบายของมูลนิธิขาดความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งหรือขัดต่อข้อบังคับหรือระเบียบของสหกรณ์ สาเหตุที่เกิดปัญหาเหล่านี้ อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของเจ้าหน้าที่ในการรับนโยบายของเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ ซึ่งมีหลายสาเหตุ ดังเช่น

1. การไม่ได้เรียนมาตรงตามสายงานสหกรณ์โดยตรง
2. ขาดประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับสหกรณ์
3. ขาดความกล้าในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานของตน เนื่องจากเกรงว่าอาจจะถูกตำหนิจากหัวหน้างาน หรือผู้เกี่ยวข้องในงานสหกรณ์หรือแม้กระทั่งจากเจ้าหน้าที่ในระดับเดียวกันแต่

อยู่ต่างสายงาน อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ในสหกรณ์เกิดความประหม่า จนกระทั่งกลายเป็นการไม่กล้าที่จะเสนอแนวความคิดที่จะนำมาพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าความต้องการเข้าร่วม และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ รวมทั้งความพึงพอใจในการเข้าร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์ ดังนั้น มูลนิธิควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร โดยสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีความต้องการเข้าร่วมในเบื้องต้น โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม ควบคู่ไปกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และควรให้สมาชิกได้มีบทบาทตั้งแต่ขั้นริเริ่มวางแผน โดยสร้างความตระหนักในปัญหาการพัฒนาสหกรณ์ ทั้งนี้ในกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม สหกรณ์ควรสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกเพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น เป็นไปอย่างยั่งยืน

2. มูลนิธิควรมีการคัดเลือกผู้จัดการสหกรณ์อย่างละเอียดและรอบคอบ โดยดูจากคุณสมบัติและความสามารถในงานสหกรณ์ของตัวบุคคล ไม่ใช่ดูจากความสนใจในงานสหกรณ์เพียงอย่างเดียว เพราะถ้าดูจากความสนใจในงานสหกรณ์แล้วจะเกิดปัญหาตามมาก็คือ 1) งานสหกรณ์ไม่คืบหน้าตามเป้าหมายที่วางไว้ 2) อาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้จัดการ สหกรณ์ในโอกาสต่อมา

3. ทางสหกรณ์ควรมีกิจกรรมการฝึกอบรมหรือทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมสมาชิกทุกกลุ่มทุกคน โดยในการจัดอบรมหรือทำกิจกรรมใดๆ ในแต่ละครั้ง ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงเพื่อให้สมาชิกทราบ เพราะสมาชิกเองบางครั้งก็มีความต้องการจะเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่ทราบข่าวสารของสหกรณ์

4. ควรมีระบบการประเมินผลที่เปิดรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และสมาชิกของสหกรณ์และข้อมูลที่ได้มานั้นต้องสามารถนำมาปรับปรุงและนำมาพัฒนาสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิคมในจังหวัดแพร่ จึงขอเสนอแนะในการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้คือ ควรมีการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิคมของสหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิคม

ในพื้นที่ที่มีสหกรณ์ของมูลนิธิตั้งดำเนินการอยู่ ซึ่ง ณ ปัจจุบันมูลนิธิมีพื้นที่ในการดำเนินงานอยู่ 46 จังหวัดทั่วประเทศไทย และมีเป้าหมายว่าจะมีสหกรณ์อยู่ทุกจุดพื้นที่ดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved